

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Họ và tên (Nghiên cứu sinh): TẠ THỊ THU HIỀN

Đề tài: *Dân ca Mường ở Phú Thọ trong bối cảnh đương đại*

Ngành: Văn hóa học

Mã số: Văn hóa học - 9229040

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Kiều Trung Sơn

Cơ sở đào tạo: Viện Văn hóa Nghệ thuật quốc gia Việt Nam

NỘI DUNG TRÍCH YẾU

Mục đích nghiên cứu của luận án: Tìm hiểu về sự hiện tồn của dân ca trong đời sống cộng đồng Mường ở Phú Thọ hiện nay, từ đó xác định ý nghĩa, giá trị của nó trong bối cảnh xã hội đương đại.

Đối tượng nghiên cứu của luận án: Luận án nghiên cứu dân ca người Mường ở Phú Thọ trong bối cảnh đời sống đương đại.

Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng: Luận án sử dụng hệ thống phương pháp nghiên cứu chính: (1) Tiếp cận liên ngành văn hóa học, xã hội học, dân tộc học với các phương pháp nghiên cứu khoa học xã hội định tính như: tổng hợp, phân tích tài liệu, điền dã dân tộc học, quan sát tham dự và phỏng vấn sâu; (2) Sử dụng các phương pháp nghiên cứu chuyên ngành như: phân tích nghệ thuật, các thao tác kỹ thuật sưu tầm, thu âm, thu hình, ghi chép, đánh giá...

Kết quả chính

Thứ nhất, tổng quan lý thuyết, các công trình nghiên cứu về dân ca nói chung, dân ca các dân tộc thiểu số trong đó nổi bật là dân ca Mường và dân ca người Mường ở Phú Thọ; xây dựng cơ sở lý luận cho luận án.

Thứ hai, nghiên cứu, phân tích cụ thể một số thể loại dân ca điển hình với các tên được dựa theo kiểu gọi của người Mường về: đặc điểm nghệ thuật, bối cảnh truyền thống; và vai trò trong đời sống cộng đồng người Mường.

Thứ ba, nghiên cứu, phân tích những thay đổi cả về vật chất, tinh thần và thực trạng lưu giữ những giai điệu dân ca trong bối cảnh đời sống xã hội hiện nay của người dân Mường ở Phú Thọ.

Thứ tư, đưa ra những nhận định về sự tồn tại của việc thực hành dân ca cả ở trong và ngoài cộng đồng người Mường có sự so sánh giữa thế hệ người Mường lớn tuổi với thế hệ người Mường trẻ tuổi hiện nay. Bàn luận vấn đề di sản hóa đối với dân ca Mường ở Phú Thọ - những tác động tích cực và cả những mặt còn hạn chế bên cạnh ý thức bảo tồn, phát huy trong giai đoạn xã hội hiện nay.

Kết luận.

Thứ nhất, Dân ca Mường được phân theo các dạng bài bản, làn điệu gắn liền với nhu cầu và mức độ phản ánh trong đời sống cộng đồng. Cách định dạng này nhằm khẳng định vai trò, giá trị, tầm ảnh hưởng của dân ca để từ đó xác định cách thức bảo

tồn, phát triển một cách phù hợp hơn với nhận thức, nhu cầu của đối tượng thực hành.

Thứ hai, dân ca Mường ở Phú Thọ được người dân ca hát với một số thể loại phổ biến như hát ru, hát rang, hát ví, hát hò đu. Các thể loại khác cũng được nhắc đến nhưng hầu như rất ít được người dân thực hành. Hát gheo Việt – Mường - lối ca hát kết nước nghĩa giữa người Mường với người Kinh ở Phú Thọ, hiện chỉ còn được ca hát ở một số làng người Kinh mà thôi.

Thứ ba, đời sống xã hội phát triển cùng quá trình tác động của các loại hình nghệ thuật hiện đại mới đã làm thay đổi nhu cầu của người dân trong mọi mặt của đời sống sinh hoạt. Thực hành ca hát dân ca trong cộng đồng Mường hiện nay được thực hiện phần nhiều bởi những người lớn tuổi. Thế hệ trẻ người Mường tiếp nhận ở mức độ hạn chế và có sự cách điệu hóa hình thức trong biểu diễn ca hát dân ca.

Thứ tư, vấn đề nhận thức của người dân về thực hành dân ca hiện nay cũng như việc bảo tồn, giữ gìn các làn điệu dân ca trong đời sống có sự phân định khác biệt rõ rệt giữa thế hệ người lớn tuổi và những người trẻ tuổi.

Thứ năm, cần có những phương án, kế hoạch cụ thể để lưu giữ, phục hồi và thực hành phát triển dân ca trong cộng đồng người Mường ở Phú Thọ như:

(1). Triển khai hơn nữa kế hoạch sưu tầm, phục dựng các hoạt động văn hóa dân gian các dân tộc thiểu số trong đó có dân ca người Mường.

(2). Duy trì và phát triển dân ca với mọi lứa tuổi trong cộng đồng người Mường.

(3). Cần di sản hóa đối với dân ca Mường nhằm góp phần kích hoạt phát triển cũng như thu hút sự quan tâm, đầu tư và cả cách thức bảo tồn dân ca của mọi đối tượng, tầng lớp người dân đặc biệt là các thế hệ người Mường trẻ.

Hà Nội, ngày tháng năm 2022

Người hướng dẫn khoa học

Nghiên cứu sinh

PGS.TS. Kiều Trung Sơn

Tạ Thị Thu Hiền